

De sanitat mental

A mitjans del mes passat vàrem tenir l'honor d'exposar en aquestes planes diàries una qüestió, que qualificàvem d'inquietant, respecte al nombre crescutíssim d'alienats que existien en nostra comarca establint comparances amb altres indrets de Catalunya, segons es desprenia d'unes pacients estadístiques, rescentment publicades. En aquell mateix treball analitzàvem les causes que poguessin produir aital anormalitat prometent estudiar-les d'una manera detallada. Heus aquí doncs avui continuada nostra tasca.

Les causes que en aquell article apuntàvem sumariament, les dividíem, per a la llur descripció i fàcil interpretació, en dues categories: les primeres seran causes predisposants; les segones, determinants. Les causes predisposants de tota afècció mental, encare serà millor subdividir-les en dues parts: individuals o endògenes, ço és, que atanyen a l'individu i estan íntimament lligades a la seva constitució, en relació al medi en que es viu; i mesològiques o exògenes, ço és, que procedeixen del medi ambient físic o social.

Les primeres s'engendren dintre l'organisme; les segones venen de l'exterior. ¿I quines tenen més importància? Totes i quiscuna, doncs en Medicina no hi poden haver valors absoluts mentre les condicions o grup de condicions, amb llur presència o absència, no determinin o impideixin la realització d'un determinat fenomen. I això és d'un valor tan absolut, que poques vegades es realitza formalment. D'aquí, doncs, que totes les causes predisposants tinguin la seva impotència per a que deixem d'exposar-les i desenrot-

llar-les degudament. ¿Quines són? Poques: herència, raça, sexe i edat ¿Totes tenen igual valor? No. La herència és la que en té més, i per això és la principal de les causes de trastorns mentals.

L'herència, aital com científicament avui es considera, no vol dir simplement que sigui directa de trastorn mental de pare a fill; sinó que el concepte s'ha eixamplat considerablement, i en lloc de dir trastorn mental, diem avui *neuropaties*, significant, no solament les desviacions sensorials i morals que enmenen a l'estat de bogeria, sinó els trastorns de variada manifestació morbosa, aital com intoxicacions cròniques, anomalies de caràcter, (excentricitat, avarícia perversions sexuals, prodigalitat, vicis de tota mena, etc.) crims, que fassin suposar deficiència del sentit moral, malalties constitucionals diverses, deformitats físiques d'origen, etc. etc... D'aital manera, que totes quantes causes contribueixen a pervertir els sentiments, a exagerar els costums, ja predisposant directament a la pèrdua de les facultats mentals, ja a originar un camp abonat per al desenrotllament de les mateixes. Emprò, encare dintre un camp tant ample com avui es considera l'herència, la manifestació més important, sots el punt de vista social, és l'engendrament de diversos estats predisposants a la bogeria, com a conseqüència dels enllaços matrimonials fets o realitzats sense tenir cura en les condicions de salut, física i mental, dels futurs contraients. A propòsit d'aquest punt, de prou importància social per a que mereixi llur divulgació, direm que les unions conyugals son esguerra-

des principalment per dues causes: Primera, per consanguinitat; segona, per unions a basament d'interessos.

La consanguinitat en les unions matrimonials, avui ja no té lloc en tran gran escala com en temps passat, en que prejudicis heràldics o de religió els féien d'us corrent. Així véiem que el contingent de degeneracions mentals els proporsionava la classe aristocràtica i la raça jueua que no miràvem prim en contratar els enllaços matrimonials amb tal que siguessin els individus de la mateixa casta o raça. En canvi, en l'actualitat, té molta més importància el segon ordre de casaments: els que s'efectuen mirant tant sols la qüestió d'interessos. És que, en una grossa majoria de cassos, sots el mirallet dels interessos econòmics, s'hi amaguen no poques enfermetats i defectes constitucionals que fan d'aquestes unions vertaderes desgràcies socials. «Dels pecats dels pares, els fills resten geperuts», diu el nostre adagi, i mai es tan veridic i aplicable com en aquest ordre de coses. I no precisament per l'existència de mals amagats i defectes dissimulats venen les tares familiars d'anomalies psíquiques de totes menes. El mateix desequilibri moral, d'educació, de cultura que s'observa en aquesta mena de casaments, es origen primer a desavinences que porten a l'irritabilitat de caràcter, a l'excitació, a la tristesa melancòlica en un o altre dels contraients, i en definitiva a la presentació més o menys intensa de trastorns caracteritzats per emocions depressives que poc a poc enmenen als estats de degeneració i perturbació mentals, que constitueixen l'estat de bogeria.

En articles successius, anirem